

روزهٔ زبان

برادران و خواهران گرامی؛ السلام علیکم ورحمة الله

سخن ما دربارهٔ نوعی خاصی از روزه است که افرادی خاص با آن آشنايند. کسانی که از لهُو و بیهوده‌گویی روی‌گردانند. «روزهٔ زبان» روزه‌ای است همیشگی، که هم در رمضان و هم در غیر رمضان وجود دارد اما زبان در رمضان هم پاکسازی می‌شود و هم ادب می‌آموزد!

به سند صحیح از رسول خدا - صلی الله علیه وآله وسلم - روایت است که خطاب به معاذ - رضی الله عنه - فرمود: «این را از خودت نگه دار» و به زبانش اشاره کرد. معاذ گفت: «ای پیامبر خدا، مگر ما برای آنچه می‌گوییم هم مورد مواخذه قرار خواهیم گرفت؟» فرمود: «مادرت به عزایت بنشیند ای معاذ! و آیا مردم جز به سبب حاصل زبان‌هایشان با صورت در آتش می‌افتند؟» [علامه آل‌بانی آن را صحیح دانسته است]

زیانی که انسان از زبان می‌بیند بسیار بزرگ است و خطر آن شدید، ابوبکر صدیق - رضی الله عنه - زبان خود را می‌گرفت و می‌گفت: «این مرا به اینجا و آنجا کشاند».

زبان درنده‌ای خطرناک، افعی‌ای است وحشی و آتشی است سوزاننده.

ابن عباس - رضی الله عنه - خطاب به زبانش می‌گفت: «ای زبان یا خیری بگو که سودی عایدت شود و یا از بدی ساکت باش که سالم بمانی».

خداوند تبارک و تعالی می‌فرماید: { [انسان] هیچ سخنی را تلفظ نمی‌کند مگر آنکه مراقبی آماده [برای ثب آن] نزد اوست } [ق: ۱۸]

هر لفظی ضبط می‌شود و هر کلمه مورد محاسبه قرار خواهد گرفت. { و پروردگار تو نسبت به بندگانش ستمگر نیست } [فصلت: ۴۶]

و به سند صحیح از رسول خدا - صلی الله علیه وآله وسلم - روایت شده است که فرمودند: «هر که دهان و شرمگاهش را برای من تضمین کند من بهشت را برای او تضمین می‌کنم» [به روایت بخاری]

سلف صالحان ما نیز هنگامی که به ادب کتاب و سنت پایبند شدند و الفاظ خود را پیش از به زبان آوردن در ترازو گذاشتند و برای سخنی که می‌گفتند احترام قائل شدند، نطق‌شان ذکر شد و نگاهشان عبرت و سکوت‌شان اندیشه.

نیکان و خوبان همین که از روز حضور در برابر آن یگانه‌قهار ترسیدند زبان خود را در ذکر و شکر او به کار گرفتند و از بددهانی و سخنان زشت و بی‌ارزش دوری کردند.

ابن مسعود - رضی الله عنه - می‌گوید: «به خدا سوگند که در زمین کسی به اندازه‌ی زبان شایسته‌ی این نیست که مدتی طولانی زندانی شود».

صالحان، بسیاری اوقات قصد سخن گفتن می‌کنند اما همینکه به یاد تبعات و عواقب آن می‌افتند ساکت می‌شوند.

چگونه روزه است کسی که افسار زبان خود را باز گذاشته است؟

چگونه روزه است آن که بازیچه‌ی زبان خود است و زبانش او را فریفته‌ی خود کرده است؟

چگونه روزه است کسی که دروغ می‌گوید، غیبت می‌کند، فحش می‌دهد، بددهانی می‌کند، و روز محاسبه را به فراموشی سپرده است؟

چگونه روزه است آنکه شهادت دروغ می‌دهد و شر خود را از مسلمانان دور نمی‌دارد؟

از رسول خدا - صلی الله علیه وآله وسلم - به سند صحیح روایت است که فرمودند: «مسلمان آن است که مسلمانان از زبان و دستش در امان باشند» [به روایت بخاری و مسلم]

و آیا اسلام چیزی است جز عمل و تطبیق، و راه و روش و پایبندی، و سلوک و اطاعت؟

خداوند متعال می‌فرماید: **{به بندگان بگو که آنچه را بهتر است بگویند، که شیطان میان‌شان را به هم می‌زند}** [اسراء: ۵۳]

و این **{آن چه را که بهتر است}** یعنی لفظ مودبانه زیبایی که باعث توهین به گروه یا شخصی نمی‌شود و یا شخصیت و آبرو و کرامت مومنی را لگدمال نمی‌کند.

پروردگار متعال می‌فرماید: **{و برخی از شما غیبت برخی دیگر را نکنند، آیا کسی از شما دوست دارد که گوشت برادر مرده‌اش را بخورد؟ و آن را بد می‌دارید، و تقوای الله را پیشه سازید که الله بسیار توبه‌پذیر و مهربان است}** [حجرات: ۱۲]

چه بسیار روزه‌دارانی که هنگامی که زبانشان فاسد شد به سبب بد دهانی، روزه خود را از دست داده‌اند.

هدف از روزه گرسنگی و تشنگی نیست بلکه تهذیب و تادیب است.

زبان در صورتی که انسان مراقب آن نباشد منبع بیش از ده بیماری است؛ از جمله: دروغ، غیبت، سخن‌چینی، بددهانی و ناسزا و فحش و شهادت دروغ و نفرین و مسخره کردن دیگران و دیگر امراض.

چه بسا کلمه‌ای که صاحب خود را - که زبانش را بی‌افسار رها کرده بود - به آتش انداخته است.

زبان هم راهی به سوی نیکی است و هم راهی به سوی بدی؛ خوش به حال آنکه به وسیله آن به یاد خداوند پرداخته و استغفار و حمد و تسبیح پروردگارش را به جای آورده یا توبه کند.

و بد به حال آنکه به واسطه زبان به هتک حرمت دیگران و زیر پا نهادن ارزش‌ها بپردازد.

ای روزه‌دارن! زبان خود را به ذکر خداوند تازه کنید و آن را با تقوای خداوند از گناهان پاک سازید.

خداوندا ما از تو زبانی صادق و قلبی سالم و اخلاقی نیکو مسألت داریم.

منبع: «کیف یصوم اللسان؟» دکتر عائض القرنی، سایت وَدَّكَر - ترجمه: ابوعمار، بیداری اسلامی (با کمی تغییر و تصرف)